

FREDENSBORG
KOMMUNE

Kortlægning af kulturmiljøer

2014

10: Bebyggelse ved Nivå Station og villakvarteret ved Vinkelvej

FRIKOMMUNE
-FRISAT OFFENTLIG SEKTOR

Kolofon

Udgivet november 2014

Udgivet af

Fredensborg Kommune
Center for Plan og Miljø
Fredensborg Kommune
Egevangen 3B | 2980 Kokkedal

www.fredensborg.dk

Udarbejdet af

COWI A/S og NIRAS A/S

Kortlagte kulturmiljøer 2014

- 01 - Slotsbyen
- 02 - Asminderød
- 03 - Gl. Humlebæk og Gl. Humlebæk Havn
- 04 - Krogerup
- 05 - Gl. Strandvej/Kystvej
- 06 - Humlebæk Stationsområde
- 07 - Studiebyen i Humlebæk
- 08 - Sletten
- 09 - Nivaagaard og teglværkerne
- 10 - Bebyggelse ved Nivå Station og villakvarteret ved Vinkelvej
- 11 - Nivåvænge og Åtoften
- 12 - Brønsholmsdal og Egedal
- 13 - Jellerød Parkvej
- 14 - Et udsnit af Kokkedal
- 15 - Grønholt
- 16 - Langstrup
- 17 - Gunderød
- 18 - Karlebo inkl. ejerlav
- 19 - Kongevejen
- 20 - Parforcevejene

Indholdsfortegnelse:

Hvad er SAVE?	3
Hvad er kortlægning af kulturmiljøer?	3
Kort over afgrænsning af kulturmiljøet omkring Nivå Station	4
Identifikation	5
Bærende værdier og sårbarhed	5
Natur/kulturgrundlag	5
Udviklingshistorie.....	6
Rumlige og arkitektoniske hovedtræk	8

Hvad er SAVE?

SAVE (Survey of Architectural Values in the Environment) er en metode til at kortlægge, registrere og vurdere bevaringsværdier i bymiljøer og bygninger. Den engelske titel illustrerer, at systemet blev udviklet som en almen byarkitektonisk undersøgelsesmetode, der også kunne finde anvendelse uden for landets grænser. Udviklingen af SAVE-systemet blev igangsat af Planstyrelsen i 1987 med forsøgsregistrering i Præstø, Suså og Fladså kommuner og fortsættelse i 1988 i Roskilde, Nakskov og Esbjerg kommuner. På baggrund af disse forsøg udvikledes det egentlige SAVE-system, der blev taget i brug i 1991 og efterfulgt af den første SAVE-vejledning fra 1992.

SAVE-systemet blev udviklet for at kortlægge bygninger og bymiljøer i en hel kommune ad gangen. Det vil sige en vurdering af alle enkeltbygninger opført før 1940 samt en registrering af bebyggede miljøer i byen og på landet, de såkaldte bebyggede strukturer. Formålet med SAVE-undersøgelserne var at danne grundlag for, at bevaringsværdierne kunne optages i lokalplaner og kommuneplaner. Og gennem atlasarbejdet at skabe bred forståelse for kommunens byarkitektoniske kvaliteter hos borgere, foreninger, politikere og embedsfolk.

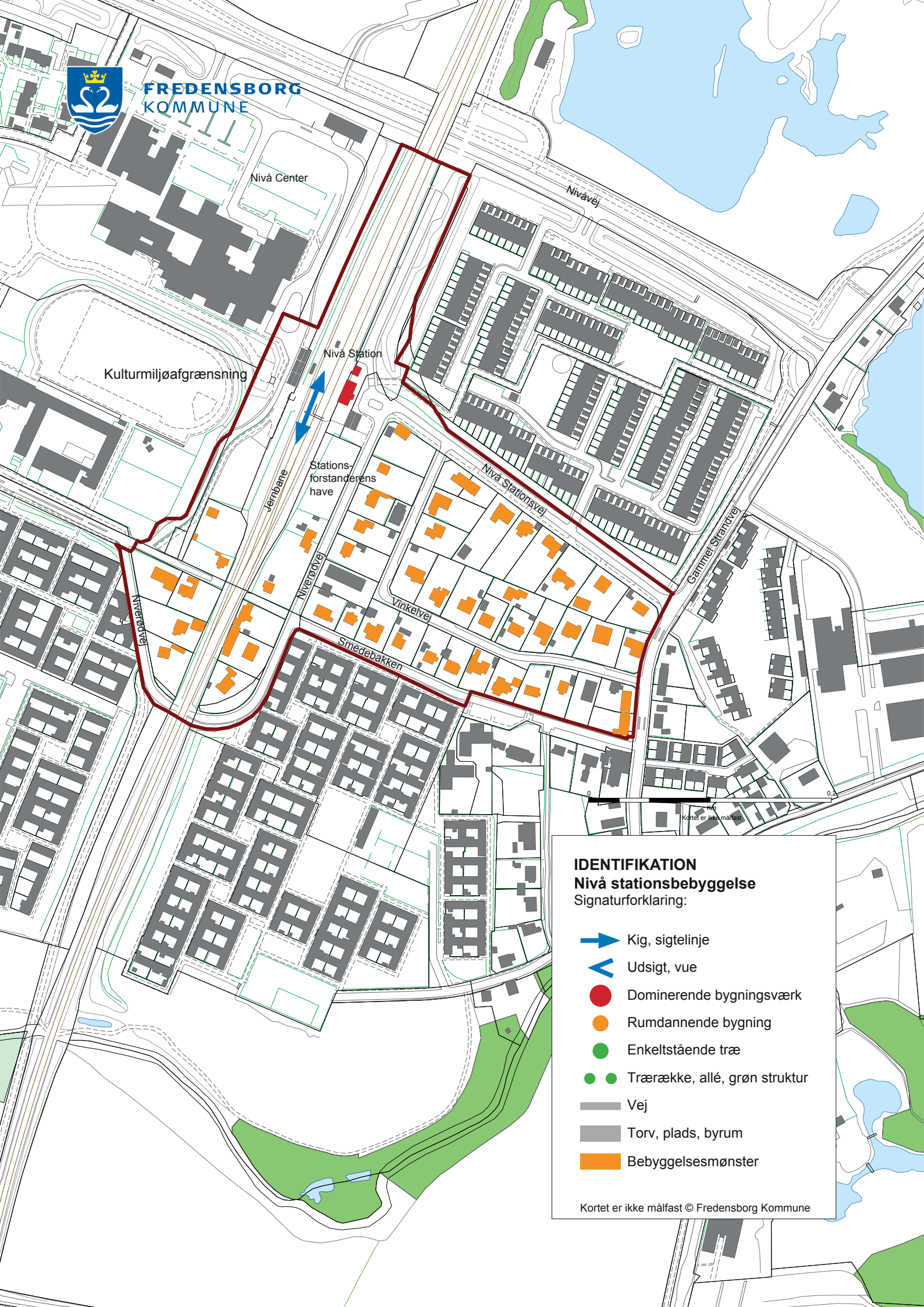
Hvad er kortlægning af kulturmiljøer?

Formålet med SAVE-kortlægning af de bebyggede strukturer/kulturmiljøer er at etablere et grundlag for lokalplanlægning eller anden helhedsorienteret områdeplanlægning, der tager udgangspunkt i de eksisterende landskabelige, kulturhistoriske og arkitektoniske kvaliteter og i de enkelte bebyggelsesmiljøers karakter eller særpræg.

Begrebet "bebygget struktur" dækker over sammenhængende bebyggelser, der kan rumme en eller flere delstrukturer – fra købstæder, forstæder, landsbyer, stationsbyer, husmandsudstyknings-, stok- og rækkehusbebyggelser til herregårds- og industrianlæg og havneområder. Kortlægningen af de bebyggede strukturers kvaliteter sker efter en overordnet systematik som er beskrevet i Kulturarvsstyrelsens vejledning 'SAVE, Kortlægning og registrering af bymiljøers og bygningers bevaringsværdi'.

FREDENSBORG
KOMMUNE

Kulturmiljøafgrænsning

Nivå Center

Nivå Station

Stationsforstanderens have

Jernbane

Nivåvej

Nivå Stationsvej

Gammel Strømvvej

Vinkelvej

Smødebakken

Nivåvej

Kortet er ikke målfast

IDENTIFIKATION
Nivå stationsbebyggelse
Signaturforklaring:

- Kig, sigtelinje
- Udsigt, vue
- Dominerende bygningsværk
- Rumdannende bygning
- Enkeltstående træ
- Trærække, allé, grøn struktur
- Vej
- Torv, plads, byrum
- Bebyggelsesmønster

Kortet er ikke målfast © Fredensborg Kommune

Identifikation

Navn: Nivå stationsbebyggelse

Tema: Industrialiseringen, stationsbebyggelse

Periode: 1897 - 1950

Fortælling:

Nivå Station blev anlagt for at afhjælpe behovet for transporten af teglværkernes teglsten og kort efter opstod den tidlige stationsbebyggelse sydvest for stationen. Senere blev villaområdet øst for Nivå Station etableret som en typisk bebyggelse i god kvalitet, der kunne efterkomme efterkrigsårenes enorme efterspørgsel på boliger. Mange af husene har formentlig været teglværksarbejderboliger.

Afgrænsning:

Kulturmiljøet omfatter Nivå Station, en del af banelegemet ved stationen, den første bebyggelse i Nivå sydvest for stationen samt parcelhusområdet ved Nivå Stationsvej og Vinkelvej.

Ombygget og fornyet parcelhus på Vinkelvej.

Parcelhusområdet øst for Nivå Station vurderes at være sårbart overfor hårdhændede renoveringer eller nedrivning af oprindelige huse. Det er især væsentligt at fastholde bebyggelsens skala og ensartetheden i volumener og bygningernes placering på grunden.

Bærende værdier og sårbarhed

Bærende værdier:

Bærende værdier beskriver de grundlæggende strukturer, som skal bevares for at områdets karakter og fortælling kan sikres.

De bærende værdier afspejler områdets tilblivelse og centrale funktioner og omfatter Nivå Station, stationsbebyggelsen sydvest herfor og bebyggelsesstrukturen i villaområdet øst for stationen.

Nivå Station set fra nordvest.

Sårbarhed:

Sårbarhed beskriver ændringer, som umiddelbart vil være sandsynlige i området og som vil skade de bærende værdier.

Stationsområdet og de tilhørende stationsbygninger er vurderet til at have en høj bevaringsværdi på linie med den tidlige bebyggelse fra århundredeskiftet sydvest for Nivå Station.

Hus af nyere dato på Vinkelvej.

Natur/kulturgrundlag

Beskriver det grundlag, som kulturmiljøet er opstået i (for landsbyer o.lign. vil det være naturgrundlaget, mens det for eksempelvis forstadsområder o.lign. vil være den forudgående bebyggelsesmæssige kontekst).

Før bebyggelsen opstod var området landbrugsområde. Grundlaget for områdets udvikling er en kombination af de nærliggende teglværker, der udnyttede tilgængeligheden af fint ler i undergrunden, og etableringen af kystbanen, som skabte muligheden for at etablere en godsstation til fragt af mursten til byggepladserne i de københavnske brokvarterer.

Udviklingshistorie

Beskriver i hovedtræk den udvikling, som har ledt frem til kulturmiljøets nuværende fremtræden med fokus på de aspekter, som har betydning for den fysiske og strukturelle udvikling.

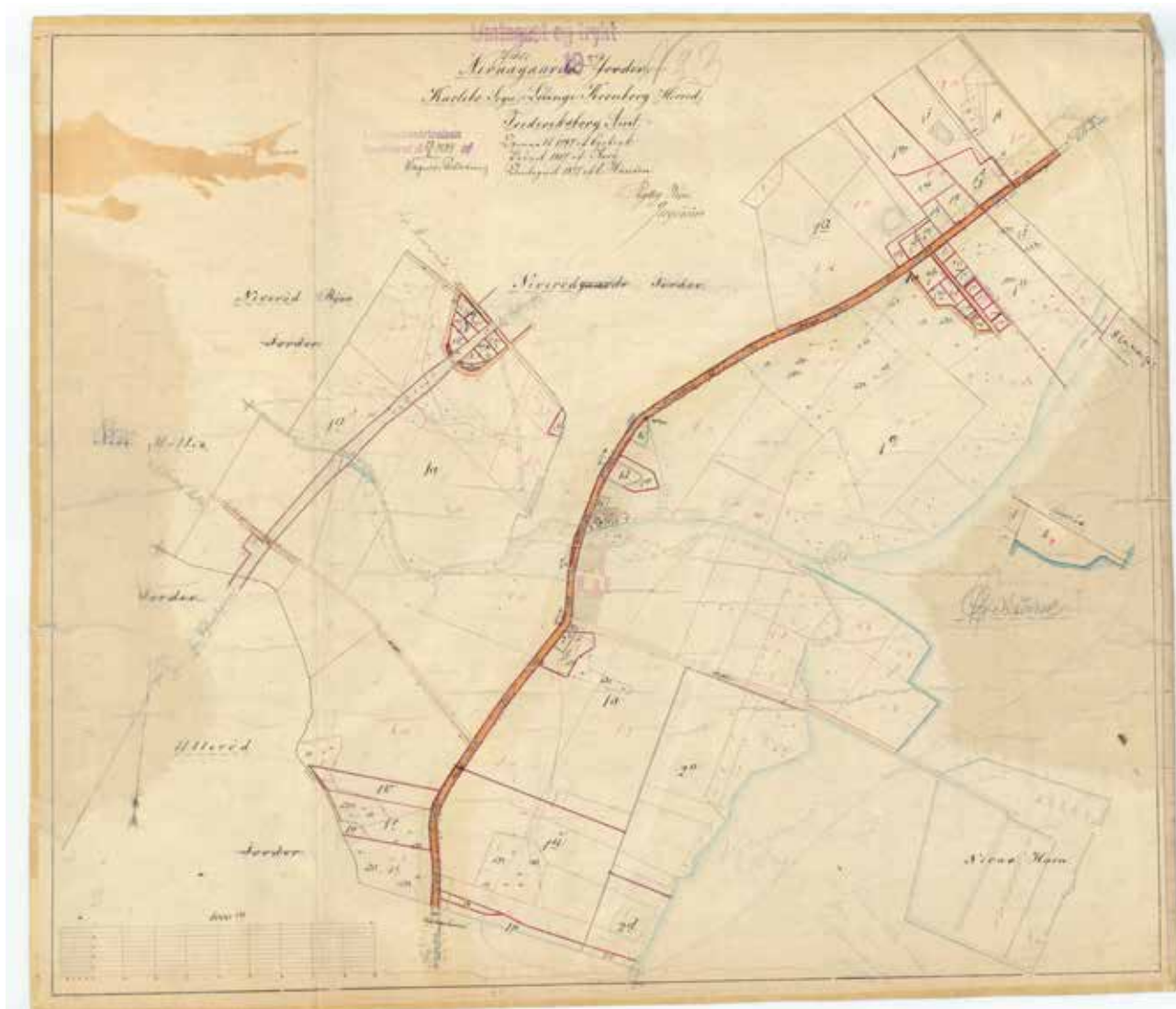
Dronning Louise anlagde i 1701 det første teglværk i Nivå med henblik på at kunne forsyne sine slotsbyggerier med mursten. Det var starten på en teglværksdrift, der skulle kendetegne området i mere end 200 år.

Transporten af teglværksprodukter ad søvejen blev udkonkurreret ved åbning af Kystbanestrækningen mellem Klampenborg og Helsingør den 2. august 1897. Teglværkernes tætte placering må have været et tungtvvejende argument for holdepladsen ved Nivå og jernbanefolkene udlagde endda et større terræn lige ved stationen til godsvogne. Transporten af teglværksprodukterne via jernbanenettet må betegnes som en succes i og med at både Nivaagaard Teglværk samt de nærliggende Sølyst Teglværk og

Niverød Teglværk efter 1905 planlagde at bygge smalsporsbaner fra de respektive værker til stationspladsen.

I 1929 måtte togdriften dog se sig afløst af nye transportmuligheder. Det motoriserede køretøj var efterhånden blevet så udviklet, at det med fordel kunne bruges til direkte transport mellem produktionssted og forbrugssted. Lastbilerne kunne afhente teglværksprodukterne på værket og køre direkte til aftageren af produkterne.

Nivå Station og bebyggelsen omkring stationen hænger således nøje sammen med teglværksdriften i området samt udviklingen af velfærdssamfundet. Den første del af bebyggelsen umiddelbart syd for stationen stammer således fra etableringen af Nivå Station og har været beboelse for stationens medarbejdere, mens den senere bebyggelse umiddelbart øst for stationen dels omfatter teglværksarbejderboliger men også en tidlig forstadsudvikling i kraft af den stationsnære placering.

Kort over Nivå for perioden 1877-1939 hvor Nivå station er anlagt og Gl. Strandvej kan aflæses øst herfor.

Kort over Nivå for perioden 1965-1995. Kortet er sammensat af to kort fra 1965 (øverst) og 1968 (nederst) og viser hvorledes parcelhusområdet fra 1950'erne er en del af en større samlet udbygning af Nivå.

Rumlige og arkitektoniske hovedtræk

Stationen og stationsbebyggelsen

Stationsbygningen og det dertil hørende toilet er områdets absolutte centrum og mest markante bygningsværk.

Nivå Station set fra nordøst. Stationsbygning og toilethus har sammen med tjenesteboligerne klare nationalromantiske træk.

Tjenesteboliger ved Niverødvej, som har klare fællestræk med stationsbygningens nationalromantiske arkitektur. Opført i tilknytning til banen.

Et af de tidlige eksempler på boliger opført omkring århundredskiftet syd for Nivå Station. Også her findes klare nationalromantiske træk i bygningens arkitektur. Opført i tilknytning til banen.

Stiforbindelse syd for Nivå Station på tværs af baneterrænet.

Syd for stationen på vestsiden af Niverødvej og jernbaneterrænet findes den allerførste bebyggelse i det som i dag kendes som Nivå. Bebyggelsen er fra omkring århundredskiftet og er i tråd med tidens tendenser udført som bedre byggeskik og nationalromantik.

Eksempel på den oprindelige bebyggelse ved Nivå Station.

Det sydvestligste hus syd for Nivå Station skærmes af beplantning, så den tydelige sammenhæng i bebyggelsen fra århundredskiftet sløres.

Boligområde øst for Nivå Station

Området kendetegnes af villaer tegnet fra omkring 1950 og frem. I parcelhuskvarteret er der eksempler på enkeltstående klassiske villaer fra 1950'erne.

Niverødvej set fra syd.

Typisk villa fra 1950'erne langs Niverødvej.

Vinkelvej karakteriseres af, at parcelhusene ligger let tilbagetrukket fra vejen.

Klassiske eksempler på parcelhuse fra 1950'erne på Vinkelvej.

Kilder:

Historiske kort på nettet, Miljøministeriet, Geodatastyrelsen.

www.ringovn.dk

Kig langs Nivå Stationsvej